

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ผลของการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่า พระสารีบุตรเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการเผยแผรพระพุทธศาสนา ช่วยพระพุทธเจ้าอบรมพระภิกษุสงฆ์ และเทศนาสั่งสอนประชาชน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น เข้าไปหาญาติพี่น้องและผู้คุ้นเคยชักนำให้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาแล้วนำไปเฝ้าพระพุทธเจ้า การไปเยี่ยมคนเจ็บป่วยแล้วหาโอกาสเทศนาสั่งสอน การพูดให้กำลังใจ การเลือกเฟ้นธรรมที่จะนำมาแสดงให้เหมาะสมกับอุปนิสัยของผู้ฟัง การพิจารณาถึงความเหมาะสมของบุคคลก่อนที่จะไปโปรด การประชุมภิกษุแล้วอบรมสั่งสอน การอธิบายความหมายของธรรมอย่างละเอียดให้เข้าใจง่าย การแสดงธรรมโดยวิธีตั้งปัญหา การสนทนาและโต้ตอบปัญหา และการทูลถามพระพุทธเจ้าเพื่อประโยชน์แก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นต้น ในด้านหลักธรรมคำสอนของพระสารีบุตรก็มีมากกว่าของพระโมคคัลลาน์ พระมหากัสสปะ และพระมหากัจจानะ สำหรับพระโมคคัลลาน์นั้นก็ยังมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการเผยแผรพระพุทธศาสนา รองลงมาจากพระสารีบุตร ซึ่งผู้เขียนพิจารณาตามผลงานที่ได้จากหลักฐานการค้นคว้า การเผยแผรพระพุทธศาสนาของพระโมคคัลลาน์นั้น มีการใช้อิทธิทธิ การเทศนาสั่งสอนตามปกติ การสนทนาและถามตอบปัญหา เป็นต้น การใช้อิทธิทธินั้นบางครั้งก็ใช้เพื่อทำให้มีภาวะเหมาะสม ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงแสดงธรรม และบางครั้งก็ไม่เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว เช่น การไปเยี่ยมเทวดาตามวิมานต่าง ๆ ในสวรรค์ ไปเยี่ยมสัตว์นรก และสนทนากับพวกเปรตแล้วนำเรื่องราวเหล่านั้นมาเล่ายังมนุษย์โลก ซึ่งเป็นการเทศนาสั่งสอนเรื่องของผลบุญบาปให้เห็นประจักษ์ชัด ส่วนพระสาวกองค์อื่น เช่น พระมหากัสสปะ พระมหากัจจानะ ก็ได้เผยแผรพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เช่นเดียวกัน แต่ผลงานที่ปรากฏมีน้อยกว่าของ

พระสารีบุตรและพระโศกคัลลანი พระพุทธเจ้าได้พระสารีบุตรและพระโศกคัลลانیเป็น
 กำลังสำคัญในการเผยแผรพระพุทธศาสนาและช่วยอบรมพระภิกษุสงฆ์ในบางโอกาส
 จนกระทั่งพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมั่นคง มีคนนับถือพระพุทธศาสนาและบรรลุลหรรรม
 มากในสมัยนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่ายังมีเรื่องที่จะทำ
 การศึกษาวิเคราะห์ต่อเนื่องจากเรื่องนี้ เช่น การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในสังคิสิสูตร
 อย่างละเอียดและการเผยแผรพระพุทธศาสนาของพระอานนท์ เป็นต้น